

פרוטוקול מס' 3

מישיבת ועדת העבודה והתקנייה
ביום ד', כ"ט חשוון תשי"ב, 28.11.51
בשעה 8.00

נוכחים:

- ע. גוברין - יו"ר
- ז. בז'רנו
- ג. שברסקי
- א. סומסקי
- א. שוש
- א. תבורי
- ר. זרי
- ה. ברגר
- מ. קלמר
- מ. חמדן

חסריים:

- ב. מינץ
- ז. גריידי
- א. וילנמקה

מוזמין:

מר בר-ניב - יועץ-משפטי למזכיר העבודה.

סדר-היום:

- (1) חוק להיקון פקודת כדרי העליון והמשפט תשי"ב - 1951.
- (2) חוק הבחירות לכנסת החנייה (תקון) - תשי"ב - 1951.

היו"ר ע. גוברין:

היינו צריכים לדון היום על הצעת החוק לחירות מילואים (הגמוליה) תשי"ב - 1951. אבל התעררו בעיות, גם בדיון בכנסת וגם בוועדה, מה פירוט "על-כדרי בכר", התעררו האלות מדוע צריכים מועלים יומיים להלך לקופת-הגמוליה, וכו'. בקצתי, לכן, את צרת העבודה והמשפט תשי"ב להלך לקופת-הגמוליה, בהתאם להצעות הנמצאות, צרת העבודה לא הספיקה עדיין להחליט בענין זה. אני מציע, לכן, לדחות את הדיון בחוק זה עד שתקבל החלטה, ולו גם החובה הליכית.

נעבור לדיון בחוק להיקון פקודת כדרי העליון והמשפט תשי"ב - 1951. עד כמה שאני זוכר, לא עורר חוק זה ויכוחים רבים בכנסת. נדמה לי האחר, לכן, לקבל זאת בלי בירורים רבים ולהעבירו לחולקן הכנסת.

חוק לתקון פקודת כדרי העליון והמשפט תשי"ב - 1951

1

פקודת כדרי העליון והמשפט תשי"ב - 1948 (1), תוקן כך:

בסעיף 18א (2) -

(1) אחרי הפסוק "18א", יבוא הפסוק "(א)".

(2) בסוף סעיף קטן (א) הנוסף כפינוי זה:

"חגיר אלה יקבעו לגבי כל עדה על-פי החלטת הממשלה המפורטת ב"ר-ומות".

(3) אחרי סעיף קטן (א) הנוסף יבוא הפסוק זה:

"(ב) הוראות חוק העות עבודה ומנוחה, תשי"א - 1951 (3), החלות כל-ה-

מנוחה החבויות, יחולו -

(1) לגבי יהודי - על מועדי ישראל,

(2) לגבי בני שאינם יהודי - על

מועדי ישראל או על חגי עדתו.

היו"ר ע. גוברין:

הממשלה הכיאה את הצעת החוק הזאת כדי להסדיר את חבציות שהתעוררו בוויכוח

על חוק שעות עבודה ומנוחה.

ראובן שרי:

כזכור, כשהכינו פועדת העבודה של הכנסת הראשונה את חוק החופשה השנתית, החלטנו להכניס את הסעיפים המוצעים כאן, אך החבר שזו אינה המסגרת המתאימה ולכן באו להכניס תיקון זה בפקודת סדרי הסלטון והמספס.

אני מציע, כמובן, להעביר חוק זה לאיסור הכנסת. אבל התעוררה אצלי תאלה אחת: בדיון על חוק שעות עבודה ומנוחה התעוררו ויכוחים ממושכים סביב המלה "עדה". לא רצינו אז להסתמס במושג זה. כאן מופיעה טוב המילה "חגי עדתו". זה מופיע כאן, מכיון שהחוק המקורי האנו באים לתקן אותו - פקודת סדרי הסלטון והמספס - קובע בסעיף 2: "חגים אלה יקבעו לגבי כל עדה על-פי החלטה הממשלה שתפורסם ב"רשומות". אני רוצה להזכיר, בכל-אופן, בוויכוח על שעות עבודה ומנוחה שהחלטנו להימנע מהכנסת חמונה "עדה".

מר בר-ניב:

חוק זה אינו יחידה בפני עצמה, אלא בא כדי לתקן חוק קיימ. פקודת סדרי הסלטון והמספס קובעת בסעיף 18 מה הם חגי ומועדי ישראל, ומציינת בסעיף 18(2) שמי האינו יחודי רשאי לקיימ את מנוחתו בחגי עדתו. מכיון שהאלה זו נהארה פתוחה, בא חוק זה ואומר שהממלה תקבע מהם חגייה אלה ותפרסמם ב"רשומות". אי-אפשר יהיה לפרש את המונח "עדה" כמובן הרחב ביותר, ולכלול בה עדות כקורדיס וכו', מכיון ש"בדבר המלך במועצתו" נמצאה רשימה של העדות המוכרות בארץ. דבר זה הוא עדיין בתוקף בישראל. כן אי-אפשר יהיה לכלול כמונה "עדה" גם את ישראל, כי חגי ישראל מפורשים כבר בחוק. לא נוכל, גיפוא, לקבל נוסח אחר שלא יהיה צמוד לפקודת סדרי הסלטון והמספס.

מסה קלמר:

אני חושש שאפשר יהיה לכלול במונה "כל עדה" גם את עדת ישראל, למרות הנהוג בחוק. אני מציע, לכן, לכתוב במקום "לגבי כל עדה" - "לגבי אר העדות".

היו"ר ע. גוברין:

כל התיקון כאן הוא, לדעתי, קלוקל, כי ברגע שאומרים "אר העדות" - הוויכוח גם את ישראל לאחת העדות. אני מציע לקבל חוק זה כמו שהוא, גם מפני שלא חיו עליו ויכוחים בכנסת.

הוחלט לקבל את הצעת החוק

היו"ר ע. גוברין:

נעבור עתה לדון בחוק הבחירות למססת-חשניח (תיקון) תשי"ב - 1951:

- 1. חוק הבחירות לכנסת השנייה - תשי"א, 1951 (1), יתוקן כך:
 - סעיף 7 יסומן כסעיף 7(א)
 - ואחריו יווסף סעיף קטן זה:
 - "(ב) (1) עובד שעבד אצל מעביד בשכר יומי לפחות 14 יום רצופים סמוך ליום ה- בחירות, ישלם לו המעביד סני-חליש מהסכר שהעובד היה משתכר אצלו בשעות הסבתון אילמלא הבת.

תיקון חוק הבחירות לכנסת חשניח תשי"א - 1951.

(2) בר העבודה, וזו מי שיתמנה
על-ידינו לכך, רשאי, לפי
בקשת המעביד שתוגש לו בכתב
תוך 30 יום מיום הבחירות,
להפחית את סיעור החכר שיהיה
לשלים לפי פסקה (1), אם
לדעתו מצבו החומרי של המעביד
מצדיק זאת, החלטתו תהיה
סופית ולא תיבטח נוכח לדיון
בפני כל בית-משפט שהוא.

תחילת תוקף
2. תוקפו של חוק זה הוא מיום
כ"ו תמוז תשי"א (30 ליולי 1951).

ראובן חרי:
הצעתו במליאת הכנסת, ואני מציע גם כאן
להקן את הנוסח כדי "במקום העובד יקבל
שני-שלישים, יקבל העובד את החכר המלא שהיה מחכר אצלו ביום החבתון.
יהד עת זאת אני מסכים לסעיף (2), אשר העבודה יוכל במקרים מיוחדים
להפחית את סיעור החכר.

אם חוק זה יתקבל כמו שהוא עכשיו - יפגע
החבתון בעובד היומי הבלתי-קבוע, ורק בו. פועלים ומקידים קבועים
לא יימידו זאת, כי המעבידים ילחמו לא יעשו אתם חשבונות כאלה. כל
תהליכי הייצור תלויים לא במעט במצב רווחי וביחסם של העובדים, ולכן
שילמו להם המעבידים את החכר המלא. הוספת של שלישי אחד מיום העבודה
לעובדי היומיים-הזמניים, לא ישנו את הקלקולציות של המעבידים.
חוק זה יחווה איפוא פגיעה רק בחלקי האוכלוסיה של העובדים החלשים
ביותר.

כוונת המחוקק בהכריזו על שבתון היתה לא-
רק לאפשר לעובד להצביע אלא גם לשנות ליום זה צביון של חג. אם ישאר
החוק במצב הזה, יפך הוא את שמחת העובדי החלשים מבחינה כלכלית,
וביחוד כשיראו ששאר האנשים - עובדים חודשיים ועובדים יומיים קבועים
- מקבלים את מסכורתם.

אני מציע לכן לקבל את ההיקון שלי, ובמקרה
שלא תתקבל הצעתו - אני מבקש לרסום לי הסתייגות.

ד"ר בוז'רנו:
השלום זה שמר שרי מציע מגיע אמנם לפרומיל
אחד מהוצאות הייצור, גם נניה שחבירות
מחיימות אחת ל-4 שנים, אבל, פרומילים אלה מהווספיפ וגורמים לנו
לבטלה בעבודה ולתשלום בעד הבטלה. אינני מוכן לערוך כאן קרב עם מר
שרי, שיוכל בודאי למצוא רוב להצעתו. אבל אני רוצה לציין סגס במדינות
עשירות יותר, כמו יוויץ, בין מכירים ביום הבחירות כיום חופש. אנו
עובדים 8 שעות, ובמסך 24 השעות של יום הבחירות אפשר למצוא זמן ללכת
לקלפי. מר שרי נתן המונה לא נכונה על המצב. הוא יודע יפה את ההבדל
בין עובדי חודשיים ובין עובדים יומיים-קבועים, והוא יודע מעובדי
התעשייה לא קיבלו סכר מלא עבור יום החבתון, אלא רק שני-שלישים ממנו.

משה קלמר:
גם אני חושב שיש להעביר את החוק כמו שהוא.
יש קצת הגיון בדבר זה: יום זה הוא חג,
וצריכה לסאת בו גם הפועלים וגם נותני העבודה. אני מבין שנתן העבודה
יכול לסבול יותר נזק מאשר הפועל. מיום-כך אני מציע לא להכנס לקונפליקט
עם נותני העבודה - להעביר את החוק של שני-שלישים.

ראובן טרי:

אני מניח שהיו"כ-ראש יודע, מתוך נסיונו
חרב, בהסכמים שנעשו ב-10 חכמי האחרו-
נות בין החסידות ובין נותני עבודה, לא היה מדובר לא על חצי ולא
על חצי-חצי כיתום לתלום עבור שועדי יזראל, גם לעובדי היזמיים.
אני רוצה

היו"ר ע. גוברין:

אני רוצה להזכיר למר בז'רנו שבגלל
שביתות המחאה נגד השלטון חזר במשך 10
חשנים האחרונות, נגרמו למשק היהודי מספר ימי במלח גדול לעין שיעור
מאשר ימי הבשלה שיגרמו החת ל-4 שנים בהתאם לחוק זה.

שמואל בז'רנו:

גם אז זה היה טקנדל ודבר בלתי-אחראי
בהחלט.

היו"ר ע. גוברין:

אני חושב שהמשק הלאומי לא הפסיד מכך
בטורו של חישוב. אם נשאל את עצמנו באופן
אובייקטיבי, הרי נסיק שכלו היו עובדינו ביום הבחירות, עבודה זו לא
היתה סוה דבר: בכל בתי-החרושה והמסרדיה היו נערכים ויכוחים בלתי-
פוסקים, והיו נעשו סידורים להליכה לקלפי. בטורו של חישוב, אין
גורם הסכתון הפסד למשק. אנו אומה בהתחוותה, והתחוות אומה שייך
גם-כן להשבון משקי.

אני מציע פשרה: אלה שאינם בגדר עובדי
זמניים - לא יהול החוק עליהם.

ד. שוסטק:

אני חושב שנצטרך עוד לדון פעה על שאלת
הסכתון ביום הבחירות, גם באמריקה אין
שבחון ביום הבחירות, והם חליו תמיד ב-5 לנוכמבר, אני מהכוון ל-
בחירות הנערכות כל שנתיים ולא לבחירות לנשיא הנערכות ביום ראשון.
אני יודע את קיומה ביום זה הרגשה הג, כפי שהיתה בזמן הבחירות
לכנסת הראשונה. אבל, זוהי לדעתי שאלה חינוכית ממדרגה ראשונה, בעיקר
בגלל חללאה הגדולה. אך יתכן שבעוד כמה שנים נוכל לדבר על ביטול
יום הסכתון.

אני חושב שרבים מן העובדים הזמניים לא
יקבלו תשלום זה. כשם שאנו רוצים לחוקק חוקיה כדי להבטיח תשלום
חופש להרבה עובדי זמניים על-ידי ריכוז חכספים בקופה - אני שואל
את היועץ-המחפטי אם אפשרי הדבר שגם תשלום זה, כפי שמציע אותו מן
טרי, יהיה נתון לאותה קופה באחוז מתקבל על-הדעת כדי שכל העובדי
הזמניים יוכלו לקבל זאת.

אני חומך בדרך-כלל בחצעה מר טרי ואני
חושב שגם מר בז'רנו לא יתנגד לזאת.

ד. שוסטק:

אני בעד קיום יום שבחון ביום הבחירות,
כי זה דבר המאחד את כל האומה. יתכן
שיבוא זמן, כעבור עשרות שנים, שנוכל לוותר על זה אז. ביתם לתלום
- אני חושב שגם הפועל צריך להשתתף בחלק מן החפסד, ולו גם באופן סמלי.
אני מציע לכן להשאיר את החצעה של תלום חצי-חצי יום.

בחודמנותהזו אני רוצה להאול את היו"כ-
ראש מרוע הוא מעסיק אותנו בדיון על ענינים שדחופותם מוסלת בטפק.
האם אין בהשח העבודה דבריו היוניים יותר?

ענין קיום הרבנות ככר נידון והחלטת ואין
אנו צריכים לדון עכשיו על זאת.

ג'ניח סברסקי:

אני חושבת שהיקון המציע היושב-ראש אינו
מספיק, כי אי-אפשר לחטיל את הדבר על החלק החלק ביותר של העובדים.
דבר זה אינו צודק מבחינה טוראלית. אני תומכת על-כן בהצעת מר סרי
היא לחלט עבור יום עבודה מלא.

ראובן טרי:
אין יסאר כמו יסחוא, עלול הדבר ליגור
מלא, ישנו עוד עשרות אלפי עובדי בארץ שאינם מקבלים תשלום בעד
החגים, ואם יקבעו תקדים בחוק זה - עלול הדבר להיות מורה-דרך לחסדר
גם בשאלה זו.

אני רוצה לשאול את מר כצ'רנו אם לגבי
30 אלף פועלי הבנין למשל זה טחונה פרומיל עלר. אני חושב שזה אינו
מגיע אפילו לעסירית הפרומיל, והה דבר זה יוכל לפגוע במטחו כערך
הדירות? אני חושב שבמצב-זה שיתרור לאתר יום הבחירות, יגזל יותר
זמן.

אני מבקש את היושב-ראש לא לקלקל על-ידי
פטרות את הצעת.

משה קלמר:
החוק מבטיח כאן תשלום רק לעובד היומי.
דבר זה משאיר את העובד החודשי לשיקוליו
של מעבידו. משום כך אני מציע להבטיח גם לעובד החודשי את התשלום
עבור יום השבתון, ביחס אליו, הן המובן לדבר על שני-שליש, אלא על
התשלום מלא.

מר כצ'רני:
למי חסג'לה והחוק הקיים בארץ, עובד חודשי
מקבל זכר בעד כל החודש אם הוא התחיל
לעבוד בו ואי-עבודתו איננה מטרות התלויות בו. מבחינה מספטית, עלולה
הכנסת העובד החודשי למסגרת חרוק להתפרט כאילו אפשר גם לא לשלם
עבור שבתון דומה לעובד החודשי, לכן, אני מבקש את המציע להוריד את
הצעתו.

אני מסכים לזאת. משה קלמר:

מר כצ'רני:
אני רוצה לספר קצת הסטוריה על הצעת החוק
הזאת: לאחר יום הבחירות לכנסת השאסונח
פנתה ההסתדרות והתאחדות בעלי-התעסיה למחלקה ליחסי עבודה ולנו
בענין החילומים ליום השבתון. השתמשנו אז בתקנה לסעת חירום, אם-כי
אני יכול לומר כאן, כי היה אז ספק בחוקיותם. הודענו אז על תשלום
חל שני-שליש, והלכנו בדרך זו גם בזמן הבחירות לרשויות המקומיות.
כסועדת הכנסת דנה בחוק הבחירות לכנסת השניה, לא היו סם כנראה אנשים
סעניני עבודה נחיריה להם, והחליטו, לכן, על שבתון מבלי לקבוע את
ענין התשלומים. לכן, השתמשנו באופן רושני באותה תקנה מסעת חירום
גם לאחר הבחירות לכנסת השניה. עשינו זאת בצורה היצע להסתדרות ול-
התאחדות בעלי-תעסיה ולא בתור הוראה. הדחיקות בחוק היא עכשיו בגלל
העובדה כי ישנם מעבידינו שסילמו והיו כאלה שלא עשו זאת.

בשאלה ריכוז התלומים - אני חושב שדבר
זה עלול רק להכביד.

חיו"ר ע. גוברין: קיימות הן הצעות: אחת של מר סרי, על תשלום מלא עבור יום השבתון, והצעת מר בז'רנו על השארת הצעת החוק כמו שהיא.

הצבעה: בעד ההצעה לתשלום מלא - 6
בעד ההצעה לתשלום 2/3 - 3

חיו"ר ע. גוברין: עבירות לכנסת אינן, הצעה לתשלום עבור יום השבתון כחסייגות של מר בז'רנו להשארת ההצעה כפי שהיא.

ההצעה לשאלתו של טרופ אני רוצה לומר: את הדיון בחוק המילואים יבאנו לדיון כדי לא להפריע לעבודה הצבא. אני פונה חסבוע לשרת העבודה כדי שתבוא אלינו למסור פנייה על מצב התעסוקה במעברות. לפנינו עבודה חמיקתית רבה: במשך החודשים הקרובים נצטרך לגמור את חוק הבטוח הסוציאלי המהווה ספר שלם ומצריך לימוד יסודי של הפעילות, כן נצטרך לדון בחוק לעבודת נוער וחניכים, חוק התגמולים למזפתות החללים של מלחמת העצמאות, וחוק הפנסיה לנכים שהובא כבר לכנסת הראשונה. כן נצטרך לדון על תלומים למספתות צבא הקבע, שיובאו בצורת חודעה יושב-ראש הכנסת.

מר בר-ניב: קיימת בעיה נוספת ביחס לחוק הזה עתה קבלנו: לפי פיסקה 2 של החוק יכול המעביד לערער במיך 30 יום מיום הבחירות. אך ממיון "כבר עברו מאז 4 חודשים, יבוא סעיף נוסף 2, הוראת מעבר: "לגבי הבחירות לכנסת השנייה תוגס בקסה לפי פיסקה 2 חוך 30 יום מיום קבלת החוק".

מואל בז'רנו: חוק זה הוא מיום הבחירות הקודמות. אם הרוב בכנסת יקבל את עמדתו על תחלום יום הלם, ובהתחשב עם העובדה שהעשייה תילמו כבר 2/3 - אני מקוח סאין כונתכם להטיל את התרלות של השליה הנוסף, ביחוד קשה הדבר לגבי פועליה שכבר עזבו. כדי לא לגרום נזק עצום לעבודה האד-מנימטרטיבית, אני מציע כי הממשלה תפועל האומלל הקבל 2/3, לא יקבל עבור תיור החוא עוד חליים.

חיו"ר ע. גוברין: בנוהג הבעולם שאין המעביד מתפס אחר העובד החוא חייב לו כסף, אלא להיפך.

משה קלמר: אני בעד ההצעה של מר בז'רנו שמח שעבר - עבר ולא יהיה צורך לחוסין את השליים. אבל לגבי חכעמים הבאות ישלמו עבור יום הלם.

הצבעה: בעד הצעת מ. קלמר - 1
הצבעה נדחתה

בעד הצעת בז'רנו - 2
הצבעה נדחתה

חיו"ר ע. גוברין: במקרה שההצעה רוב הועדה התקבל בכנסת, יח, איפוא, למר בז'רנו הסתייגות נוספת. היסיבה מגורח.